

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор ЗВО

Вінницького національного медичного
університету ім. М. І. Пирогова

д. мед. н., професор

Вікторія Петрушенко

2025 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Костюченко-Файфор Ольги Сергіївни на тему: «Особливості
телерентгенографічних характеристик верхніх дихальних шляхів у осіб
юнацького віку з ортогнатичним прикусом без і з урахуванням типу
обличчя», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
за спеціальністю 222 «Медицина»**

Комісія створена на засіданні кафедри анатомії людини протокол № 10 від 24 лютого 2025 р. у складі: декан факультету медичного факультету №1, доктор медичних наук, професор Шевчук Юрій Григорович, штатний співробітник ВНМУ ім. М. І. Пирогова (голова) та рецензенти – завідувач науково-дослідного центру, кандидат медичних наук, доцент Прокопенко Сергій Васильович, штатний співробітник ВНМУ ім. М. І. Пирогова та доцент ЗВО кафедри внутрішньої медицини №1, кандидат медичних наук, доцент Гунько Ірина Петрівна, штатний співробітник ВНМУ ім. М. І. Пирогова, проаналізувала результати виконання здобувачем ступеня доктора філософії, аспірантом кафедри анатомії людини ВНМУ ім. М.І. Пирогова Костюченко-

Файфор Ольгою Сергіївною освітньо-наукової програми, індивідуального плану наукових досліджень, ознайомилась з текстом дисертації та опублікованими науковими статтями та тезами за темою дисертації, висновками комітету з біоетики Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова (протокол № 8 від 30.09.2021 р. та протокол № 2 від 10.02.2025 р.), а також заслухала доповідь здобувачки у вигляді публічної презентації дисертаційної роботи на розширеному засіданні кафедри анатомії людини та відповіді здобувача на запитання учасників наукового зібрання.

Актуальність обраної теми дисертації.

Однією з найважливіших функцій організму людини є дихальна, респіраторна функція, здійснення якої забезпечується дихальною системою, до якої крім легень входять верхні та нижні дихальні шляхи. Будова та розміри дихальних шляхів людини мають певну варіабельність та відіграють суттєву роль у виникненні та особливостях перебігу цілої низки захворювань, зокрема такого захворювання як обструктивне апное сну, яке може призводити до важких наслідків, аж до летальних випадків.

Не зважаючи на достатньо серйозну увагу дослідників різних країн стосовно встановлення морфометричних параметрів дихальних шляхів, ціла низка питань залишаються не до кінця виясненими, зокрема щодо статевих, етнічних, групових, вікових особливостей даних параметрів в мешканців різних країн, географічних зон та регіонів. Так само не приділено достатньої уваги визначенню можливого впливу краніофациальних показників людини на особливості параметрів її дихальних шляхів. Особливої актуальності дослідженням морфометричних показників дихальних шляхів надають сучасні діагностичні можливості з використаннями методів прижиттєвої візуалізації, зокрема, комп'ютерної томографії, бокової телерентгенографії, що потребує встановлення нормативних показників верхніх дихальних шляхів для здійснення коректної диференціації між нормою та патологією.

Тому, дисертаційне дослідження Костюченко-Файфор Ольги Сергіївни на

тему «Особливості телерентгенографічних характеристик верхніх дихальних шляхів у осіб юнацького віку з ортогнатичним прикусом без і з урахуванням типу обличчя» незаперечно є актуальним та важливим для медицини, як в науковому, теоретичному, так і в практичному сенсі.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та відповідності темі дисертації.

Дисертантка виконала глибокий патентно-інформаційний пошук, ґрунтовно опрацювала чисельні джерела сучасної наукової літератури, що стало підґрунтям визначення наукового напрямку та основної мети дисертаційного дослідження, яка полягала у встановленні морфометричних параметрів верхніх дихальних шляхів у практично здорових українських юнаків і дівчат із ортогнатичним прикусом без урахування і з урахуванням типу їх обличчя, зв'язків між даними показниками та формуванні регресійних моделей площі верхньої дихальної ділянки, м'якого піднебіння та язика в залежності від особливостей лінійних і кутових телерентгенометричних характеристик верхніх дихальних шляхів.

Здобувач чітко визначила основні завдання та методи дослідження, застосування яких дозволило вирішити поставлені завдання.

Під час дисертаційних досліджень були використані загальновизнані та апробовані методи дослідження: телерентгенографічний – для візуалізації верхніх дихальних шляхів; цефалометричні – для визначення лінійних, кутових і площинних характеристик носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки, м'якого піднебіння, язика і положення під'язикової кістки; кефалометричні – для визначення розмірів і типу обличчя. Для обґрунтування об'єктивності результатів дослідження та побудови регресійних моделей застосовані необхідні методи математичного статистичного аналізу.

Відповідно до поставлених завдань були сформовані відповідні групи дослідження і проаналізовані бокові телерентгенограми 49 юнаків, віком від 17

до 21 років та 76 дівчат, віком – від 16 до 20 років, мешканців України із ортогнатичним прикусом і відсутністю патології верхніх дихальних шляхів.

Отримані результати були піддані ґрунтовній обробці у ліцензійному статистичному пакеті «Statistica 6.0» з використанням непараметричних методів оцінки. Проведена оцінка характеру розподілів для кожного з отриманих варіаційних рядів, визначені середні для кожного показника, що вивчалися, стандартне квадратичне відхилення, процентильний розмах показників. Для визначення достовірності різниці значень між незалежними кількісними величинами застосовувався U-критерій Мана-Уїтні. Оцінка кореляцій між цефалометричними показниками верхніх дихальних шляхів проведена за допомогою непараметричної статистики Спірмена. Для побудови математичних моделей площі верхньої дихальної ділянки, м'якого піднебіння та язика в залежності від особливостей лінійних і кутових цефалометричних характеристик носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки, м'якого піднебіння, язика та положення під'язикової кістки застосований метод покрокового регресійного аналізу.

Аналіз первинної документації дисертантки та застосованих методів дослідження і статистичної обробки матеріалу дозволяє дійти висновку щодо достовірності отриманих результатів та розроблених математичних моделей.

Основні положення, висновки та практичні рекомендації дисертації відповідають меті та завданням дослідження, обґрунтовані дисертанткою шляхом ретельного узагальнення та глибокого аналізу отриманих результатів з порівняльним аналізом результатів власних досліджень та результатів, отриманих іншими науковцями, які проводили дослідження в схожому напрямку.

Так само не викликає жодного сумніву наукова новизна отриманих результатів дисертаційного дослідження. Уперше встановлені морфометричні телерентгенографічні параметри носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки, м'якого піднебіння, язика та положення під'язикової кістки, визначений їх процентильний розмах та виявлені ознаки статевого диморфізму за даними показниками в українських юнаків і дівчат, у тому числі й в окремих групах в

залежності від типу їх обличчя.

Також уперше встановлені та проаналізовані чисельні кореляції між телерентгенометричними параметрами верхніх дихальних шляхів в юнаків і дівчат без урахування типу обличчя та особливості таких кореляцій в юнаків і дівчат із широким типом обличчя і у дівчат з дуже широким типом обличчя.

Також не мають аналогів і розроблені пошукачкою регресійні моделі площі верхньої дихальної ділянки, м'якого піднебіння та язика в залежності від особливостей лінійних і кутових телерентгенометричних характеристик носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки, м'якого піднебіння, язика та положення під'язикової кістки в юнаків і дівчат із ортогнатичним прикусом без патології верхніх дихальних шляхів без урахування та з урахуванням типу обличчя.

Усі отримані результати дослідження та основні положення та висновки дисертації опубліковані – загалом 12 наукових публікацій, 4 з яких є одноосібними, у тому числі 9 статей в наукових фахових журналах України (серед яких 4 у виданні з міжнародної наукометричної бази Scopus та 2 – міжнародної наукометричної бази Web of Science) та 2 публікації у вигляді тез в матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій. Дисертанткою з співавтором отримане свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір.

Публікації за темою дисертації з особистим внеском здобувача:

- наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Kostiuchenko-Faifor, O. S., Gunas, I. V., Belik, N. V., Shapoval, O. M., & Veretelnyk, S. P. (2022). Cephalometric characteristics of the upper respiratory tract in Ukrainian young men and young women with an orthognathic bite without and with the type of face taken into account. *Reports of Morphology*, 28(3), 56-61. [https://doi.org/10.31393/morphology-journal-2022-28\(3\)-09](https://doi.org/10.31393/morphology-journal-2022-28(3)-09)

(Фахове наукове видання України, яке входить до міжнародної наукометричної бази Scopus. Дисертантці належать результати визначених цефалометричних показників верхніх дихальних шляхів у юнаків і дівчат,

статистична обробка отриманих результатів, описання результатів, приймала участь в обговоренні);

2. Kostiuchenko-Faifor, O. S., Gunas, I. V., Kyrychenko, I. M., Vakhovskyi, V. V., & Kosianenko, S. M. (2022). Teleroentgenometric parameters of the soft palate in young men and young women with an orthognathic bite without and taking into account the type of face. *Reports of Morphology*, 28(4), 41-47. [https://doi.org/10.31393/morphology-journal-2022-28\(4\)-06](https://doi.org/10.31393/morphology-journal-2022-28(4)-06) (Фахове наукове видання України, яке входить до міжнародної наукометричної бази Scopus. Дисертантці належать результати визначених телерентгенографічних показників м'якого піднебіння у юнаків і дівчат, статистична обробка отриманих результатів, описання результатів, приймала участь в обговоренні);

3. Gunas, I. V., Kostiuchenko-Faifor, O. S., Veretelnyk, S. P., Popova, O. I., & Dudik, O. P. (2022). Teleroentgenometric parameters of the hyoid bone and tongue in Ukrainian boys and girls with an orthognathic bite without and taking into account the type of face. *World of Medicine and Biology*, 4(82), 96-100. <https://doi.org/10.26724/2079-8334-2022-4-82-96-100> (Фахове наукове видання України, яке входить до міжнародної наукометричної бази *Web of Science*. Дисертантці належать результати визначених телерентгенографічних показників під'язикової кістки та язика у юнаків і дівчат, статистична обробка отриманих результатів, описання результатів, приймала участь в обговоренні);

4. Kostiuchenko-Faifor, O. S., Gunas, I. V., Glushak, A. A., Babych, L. V., & Skoruk, R. V. (2023). Peculiarities of correlations of upper respiratory tract cephalometric parameters in Ukrainian young men and young women regardless of face type. *Reports of Morphology*, 29(1), 15-23. [https://doi.org/10.31393/morphology-journal-2023-29\(1\)-03](https://doi.org/10.31393/morphology-journal-2023-29(1)-03) (Фахове наукове видання України, яке входить до міжнародної наукометричної бази Scopus. Дисертантці належать результати проведеного нею кореляційного аналізу цефалометричних показників верхніх дихальних шляхів у юнаків і дівчат без урахування типу їх обличчя, описання і обговорення результатів, формулювання висновків з консультативною допомогою наукового керівника);

5. Kostiuchenko-Faifor, O. S. (2023). Correlations of cephalometric parameters of the upper respiratory tract in Ukrainian young men and young women with a wide face type. *Вісник Вінницького національного медичного університету*, 27(2), 183-189. [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2023-27\(2\)-01](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2023-27(2)-01) (Фахове наукове видання України);

6. Kostiuchenko-Faifor, O. S., & Gunas, I. V. (2023). Regression models of the upper respiratory area in young women and young men without and taking into account the type of face in dependence on teleroentgenometric indicators. *World of Medicine and Biology*, 3(85), 112-116. <https://doi.org/10.26724/2079-8334-2023-3-85-112-116> (Фахове наукове видання України, яке входить до міжнародної наукометричної бази *Web of Science*. Дисертантка провела регресійний аналіз, побудувала регресійні моделі показників верхніх дихальних шляхів у юнаків і дівчат загалом та з урахуванням їх типів обличчя в залежності від телерентгенометричних показників, написала розділи статті, обговорення та формування висновків проведено за участі наукового керівника);

7. Kostiuchenko-Faifor, O. S., Piliponova, V. V., Beliaiev, E. V., Ocheretna, O. L., Ivanitsa, A. O., Vakar, T. V., & Koliadenko, S. V. (2023). Regression models of the area of the soft palate and tongue in young men and young women with an orthognathic bite without and taking into account the type of face depending on teleroentgenometric indicators of the upper respiratory tract. *Reports of Morphology*, 29(4), 5-10. [https://doi.org/10.31393/morphology-journal-2023-29\(4\)-01](https://doi.org/10.31393/morphology-journal-2023-29(4)-01) (Фахове наукове видання України, яке входить до міжнародної наукометричної бази Scopus. Дисертантка провела регресійний аналіз та побудувала регресійні моделі показників верхніх дихальних шляхів у юнаків і дівчат загалом і з урахуванням їх типів обличчя в залежності від телерентгенометричних показників, написала розділи статті);

8. Kostiuchenko-Faifor, O. S., Shayuk, A. V., Perlova, A. V., Vakhovskyi, V. V., Glushak, A. A., Poberezhets, O. L., & Bogomaz, O. V. (2024). Correlations of the upper respiratory tract cephalometric parameters in Ukrainian young women with a very wide face type. *Вісник Вінницького національного медичного*

університету, 28(1), 23-28. [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2024-28\(1\)-04](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2024-28(1)-04) (Фахове наукове видання України. Дисертантці належать результати проведеного нею кореляційного аналізу цефалометричних показників верхніх дихальних шляхів у дівчат з дуже широким типом обличчя, описання і обговорення результатів).

- наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

9. Костюченко-Файфор, О. С. (2023). Межі процентильного розмаху цефалометричних характеристик під'язикової кістки та язика в українських юнаків і дівчат із ортогнатичним прикусом без та з урахуванням типу обличчя. Proceedings of the XII International Scientific and Practical Conference "The process of science formation and its contemporary appearance" (March 20-21, 2023), Tampere (pp. 34-36). Tampere, Finland by the "InterSci".

10. Костюченко-Файфор, О. С. (2023). Процентильний розмах цефалометричних характеристик м'якого піднебіння в українських юнаків і дівчат із ортогнатичним прикусом без та з урахуванням типу обличчя. The 11th International scientific and practical conference "Problems of the development of science and the view of society" (March 21-24, 2023), Graz (pp. 188-190). Graz, Austria. International Science Group.

- наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

11. Дмитрієв, М.О., & Костюченко-Файфор, О.С. (2024). Комп'ютерна програма для визначення цефалометричних показників носоглотки, м'якого піднебіння, під'язикової кістки та язика «Air-Ways». Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 122738; CR 1270090124; опубл. 09.01.2024. (Дисертантці належить розробка регресійних моделей визначення нормативних індивідуальних телерентгенометричних показників носоглотки, м'якого піднебіння, під'язикової кістки та язика, які лягли в основу створеної комп'ютерної програми, приймала участь в оформленні свідоцтва на твір);

12. Kostiuchenko-Faifor, O.S. (2021). Modern views on anthropometric variability of the upper airway (literature review). *Вісник Вінницького національного медичного університету*, 25(2), 340-343. [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2021-25\(2\)-28](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2021-25(2)-28) (Фахове наукове видання України).

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження.

Дисертаційна робота виконана у відповідності з ініціативною науковою тематикою Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова “Особливості телерекнтгенографічних характеристик верхніх дихальних шляхів у практично здорових осіб юнацького віку” (№ державної реєстрації: 0121U113152 від 29.09.2021).

Виконане дослідження та отримані в процесі його виконання результати є важливими для медичної науки, суттєво доповнюють існуючі знання та надають нових відомостей стосовно будови верхніх дихальних шляхів людини, зокрема їх морфометричних показників та зв'язків між такими показниками ротоглотки, м'якого піднебіння, гортаноглотки, носоглотки, язика та положення під'язикової кістки в осіб юнацької віку різної статі.

Важливе практичне значення отриманих результатів для медицини полягає у встановленні меж процентильного розмаху телерентгенометричних параметрів верхніх дихальних шляхів практично здорових юнаків і дівчат, що можуть бути використаними в якості нормативів даних показників для контингенту населення України юнацького віку. Розроблені математичні моделі площі верхньої дихальної ділянки, м'якого піднебіння та язика в залежності від лінійних і кутових телерентгенометричних показників верхніх дихальних шляхів й створена на їх основі діагностична комп'ютерна програма “AirWays” дозволяють фахівцям розрахувати індивідуальні нормативні значення даних телерентгенографічних параметрів, що поліпшує діагностику можливих відхилень їх значень.

Результати проведених досліджень вже впроваджені і використовуються в

лекційних курсах та практичних заняттях на кафедрах: описової та клінічної анатомії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця; анатомії людини Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського; анатомії людини і променевої діагностики, променевої терапії та онкології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова; технології медичної діагностики та лікування Навчально-наукового центру «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка та в практичній роботі лікарів рентгенологічного відділення клініки променевої діагностики та терапії військово-медичного клінічного центру Центрального регіону.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Дисертація Костюченко-Файфор Ольги Сергіївни викладена українською мовою, побудована за класичною схемою і оформлена згідно існуючих вимог.

Дисертаційна робота викладена на 210 сторінках друкованого тексту (з них 122 сторінок залікового машинописного тексту) і структурно складається з анотації, переліку умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів; вступу, розділу огляду літератури, розділу загальної методики й основних методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, розділу аналізу й узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел літератури та додатків. Дисертація ілюстрована 24 рисунками та 35 таблицями.

У відповідності до існуючих вимог в анотаціях українською та англійською мовами стисло викладені основні результати дисертаційної роботи, зазначені її наукова новизна, практичне значення та вказані ключові слова.

У **вступі** дисертації обґрунтована актуальність обраної теми, вказаний зв'язок роботи з науковими планами, темами, сформульовані мета та основні завдання дослідження, об'єкт, предмет дослідження та зазначені застосовані методи дослідження, визначені наукова новизна та практичне значення отриманих результатів і їх впровадження в практику, вказаний особистий внесок

здобувача та представлені відомості щодо апробації результатів дисертації на наукових форумах та публікацій дисертанта. Вступ викладено на 7 сторінках.

У **першому розділі** дисертації, представлені результати аналізу здобувачкою відомостей сучасної наукової літератури за напрямком її дослідження. У трьох підрозділах наведені існуючі уявлення щодо будови верхніх дихальних шляхів та їх функції, впливу ендо- та екзогенних чинників на особливості показників верхніх дихальних шляхів та променеві методи дослідження, які застосовуються для їх вивчення. Огляд літератури закінчується коротким резюме з обґрунтуванням необхідності проведення дослідження в обраному напрямку та зазначенням публікації автора, яка відноситься до матеріалів даного розділу. Розділ викладений на 24 сторінках.

У **другому розділі** дисертації автором ґрунтовно описані методика та основні методи дослідження. Розділ містить два підрозділи. У першому підрозділі описані загальна методика та суб'єкти дослідження, описані кількісні та групові показники розподілу груп дослідження, зазначені протоколи комітету з питань біомедичної етики Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова (протокол № 8 від 30.09.2021 р. та протокол № 2 від 10.02.2025 р.), якими засвідчена відповідність проведених досліджень біоетичним і морально-правовим вимогам, положенням ВООЗ та законам України. У другому підрозділі детально описані застосовані методики телерентгенографічного, цефалометричного, кефалометричного обстеження юнаків і дівчат, та застосовані методи математичної статистики для отримання достовірних результатів обробки отриманих даних. Розділ містить п'ять інформативних рисунків, на яких наглядно проілюстровані цефалометричні точки та лінії, кути та відстані, показники площ ділянок, які використовуються при цефалометричному дослідженні верхніх дихальних шляхів та розташування кефалометричних точок для визначення типів обличчя за морфологічним індексом Гарсона. Розділ викладений на 10 сторінках.

Три розділи власних досліджень відображають основні результати дисертаційної роботи.

У **третьому розділі** дисертації надані отримані результати щодо меж процентильного розмаху та встановлені відмінності за морфометричними телерентгенографічними показниками власно верхніх дихальних шляхів, м'якого піднебіння, під'язикової кістки та язика при порівнянні між групами юнаків та дівчат загалом, між групами юнаків або дівчат з різними типами обличчя та між групами юнаків та дівчат з відповідними типами обличчя. Розділ гарно проілюстрований 15-ма рисунками, завершується коротким резюме з зазначенням трьох статей у фахових наукових журналах України, що відносяться до наукометричних баз Scopus та Web of Science та двох тез міжнародних науково-практичних конференцій в яких опубліковані результати досліджень, відображених в розділі. Розділ викладений на 18 сторінках.

Четвертий розділ дисертації складається з двох підрозділів, викладений на 19 сторінках та ілюстрований 5-ма таблицями з цифровим матеріалом. У першому підрозділі дисертантка ретельно висвітила результати дослідження кореляцій між цефалометричними показниками верхніх дихальних шляхів українських юнаків і дівчат без урахування типу обличчя, а у другому підрозділі - зв'язки між цефалометричними показниками верхніх дихальних шляхів в юнаків і в дівчат з широким та у дівчат з дуже широким типами обличчя. Підсумовуючи матеріали розділу дисертантка робить висновок про наявність в українських юнаків і дівчат із ортогнатичним прикусом без патології верхніх дихальних шляхів без урахування типу обличчя та з широким типом обличчя, а також у дівчат із дуже широким типом обличчя множинних достовірних та середньої сили недостовірних кореляцій між цефалометричними показниками власно верхніх дихальних шляхів, м'якого піднебіння, під'язикової кістки або язика, а також між цефалометричними характеристиками власно верхніх дихальних шляхів та м'якого піднебіння, власно верхніх дихальних шляхів та під'язикової кістки, власно верхніх дихальних шляхів та язика, м'якого піднебіння та під'язикової кістки, м'якого піднебіння та язика, під'язикової кістки та язика. Результати досліджень, представлених в цьому розділі дисертації опубліковані в трьох статтях у

фахових наукових журналах України, одна з яких – у виданні, що відноситься до наукометричної бази Scopus.

П'ятий розділ дисертації присвячений результатам моделювання в юнаків і дівчат показників площ верхньої дихальної ділянки, м'якого піднебіння та язика в залежності від особливостей лінійних і кутових телерентгенометричних характеристик верхніх дихальних шляхів. За допомогою покрокового регресійного аналізу дисертанткою створені високоінформативні достовірні моделі ($p < 0,001$ усіх випадках) показників площі верхньої дихальної ділянки, площ м'якого піднебіння та язика в залежності від лінійних і кутових телерентгенометричних показників верхніх дихальних шляхів як в українських дівчат із ортогнатичним прикусом без урахування типу обличчя, з дуже широким і широким типами обличчя ($R^2 =$ від 0,682 до 0,937), так і в українських юнаків із ортогнатичним прикусом без урахування типу обличчя та з широким типом обличчя ($R^2 =$ від 0,562 до 0,925, $p < 0,001$ усіх випадках). Розділ представлений на 19 сторінках та містить 15 таблиць.

Представлені у даному розділі результати досліджень відображені в двох статтях у фахових наукових журналах України, що відносяться до наукометричних баз Scopus та Web of Science. Також дисертанткою отримано свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір.

У **шостому розділі** дисертантка ретельно узагальнила та проаналізувала отримані результати дослідження з аналітичним порівнянням власних результатів з даними інших дослідників, які здійснювали дослідження в подібному напрямку, з посиланнями на відповідні джерела наукової літератури. У короткому підсумку до даного розділу авторкою наголошено щодо практичної значимості отриманих результатів – проведені телерентгенометричні дослідження у осіб юнацького віку із фізіологічним прикусом максимально наближеного до ортогнатичного без патології верхніх дихальних шляхів дають можливість в клініці здійснити більш коректний підхід до діагностики та лікування різного роду аномалій носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки, м'якого піднебіння, під'язикової кістки та язика. Розділ

викладений на 32 сторінках.

У шести **висновках** дисертації відображені в стислому вигляді основні результати проведеного дисертаційного дослідження. Висновки повністю відповідають отриманим результатам та завданням дослідження. В узагальнюючому висновку відображена науково-практична задача, яка була повністю вирішена за результатами дисертаційної роботи.

Дисертантка також виокремила підрозділ «Практичні рекомендації», де детально викладає установку програми та покроково описує безпосереднє застосування створеної комп'ютерної програми “AirWays” (Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №122738) для діагностики верхніх дихальних шляхів, м'якого піднебіння, під'язикової кістки та язика на основі телерентгенографічного дослідження та визначення основних діагностичних показників у юнаків і дівчат із фізіологічним прикусом без патології верхніх дихальних шляхів. Використані у програмі регресійні моделі визначення нормативних індивідуальних телерентгенометричних характеристик верхніх дихальних шляхів дозволяють віднести отримані діагностичні показники до «нормальних», або «патологічних». Практичні рекомендації проілюстровані чотирма рисунками.

У списку використаних джерел наведено 230 наукових публікацій, з яких 224 викладені латиницею та 6 – кирилицею.

В **Додатках** дисертації наведені наукові праці дисертантки, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації, наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації та наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації; форуми на яких проведена апробація результатів дисертації; акти впровадження результатів дисертаційної роботи в навчальний процес та лекційні матеріали, практичну діяльність (загалом 6 актів впровадження) та 15 таблиць цифрового матеріалу результатів досліджень та їх порівняння між різними групами дослідження.

Первинна документація дисертаційної роботи представлена в повному об'ємі і повністю відповідає змісту дисертаційного дослідження. Перевірка

первинної документації показала повну вірогідність усіх первинних документів. Під час перевірки узагальнених даних з фактичним матеріалом виявлена їх повна відповідність.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Отримані результати дисертаційного дослідження рекомендуються до використання в практичній роботі лікарів, насамперед, фахівців з променевої діагностики, оториноларингологів, хірургів та рекомендуються до подальшого впровадження в навчальний процес, лекційні курси та практичну роботу кафедр морфологічного профілю та кафедр променевої діагностики та променевої терапії закладів вищої медичної освіти України.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Ознак порушення академічної доброчесності дисертанткою Костюченко-Файфор Ольгою Сергіївною не виявлено. Перевірка тексту дисертації антиплагіатною програмою «StrikePlagiarism.com» не виявила ознак плагіату, самоплагіату, фабрикування та фальсифікації даних. Рівень оригінальності тексту дисертації склав 96,71 %. Зафіксовані лише окремі співпадіння з висловами у власних публікаціях, термінами та загальноновживаними фразами.

Результати обговорення презентації на засіданні кафедри (структурного підрозділу).

За результатами обговорення презентації дисертаційного дослідження на засіданні кафедри встановлено, що дисертантка повністю володіє матеріалами проведеного дослідження, демонструє високу професійну підготовку і надає ґрунтовні відповіді на поставлені запитання, пов'язані із дисертаційною роботою, чітко дотримується встановлених вимог до тривалості доповіді. Інформація, представлена у доповіді та презентації, відповідає матеріалам дисертаційного дослідження.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

За своєю актуальністю для медицини, змістом та обсягом проведених досліджень, достовірністю та новизною отриманих результатів, обґрунтованістю основних положень, висновків і практичних рекомендацій, теоретичним і практичним значенням, представленню результатів роботи у періодичних наукових виданнях, структурою та оформленням представлена дисертація Костюченко-Файфор Ольги Сергіївни на тему: «Особливості телерентгенографічних характеристик верхніх дихальних шляхів у осіб юнацького віку з ортогнатичним прикусом без і з урахуванням типу обличчя» відповідає усім існуючим вимогам МОН України.

На час проведення фахового семінару для апробації дисертації усі неточності були усунені, зауваження враховані. Претензій до дисертантки та її роботи немає. Дисертаційна робота в повній мірі відповідає спеціальності 222 «Медицина».

ВИСНОВОК

Дисертація Костюченко-Файфор Ольги Сергіївни на тему: «Особливості телерентгенографічних характеристик верхніх дихальних шляхів у осіб юнацького віку з ортогнатичним прикусом без і з урахуванням типу обличчя», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій наведені нові, науково обґрунтовані результати проведених особисто здобувачем досліджень щодо вирішення актуальної і важливої для медицини науково-практичної задачі, яка полягала у встановленні телерентгенометричних параметрів носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки, м'якого піднебіння, язика та положення під'язикової кістки в українських юнаків і дівчат з ортогнатичним прикусом без патології верхніх дихальних шляхів без урахування та з урахуванням типу обличчя, встановленні зв'язків між даними показниками та розробці регресійних моделей площі

верхньої дихальної ділянки, м'якого піднебіння та язика у залежності від особливостей лінійних розмірів верхніх дихальних шляхів.

Одержані під час виконання дисертаційної роботи результати мають важливе значення для сучасної медицини та підтверджуються усіма необхідними документами, які засвідчують проведення дисертанткою цих досліджень. За актуальністю, змістом та обсягом проведених досліджень, достовірністю отриманих результатів та їх науковою новизною, ступенем обґрунтованості основних положень, висновків і рекомендацій, теоретичним і практичним значенням, висвітленню результатів дослідження у фахових наукових виданнях дисертація повною мірою відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами) та оформлена відповідно до наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та рекомендується до проведення публічного захисту з метою присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина».

Висновок підготовлено за результатами фахового семінару, який відбувся 14 березня 2025 року на кафедрі анатомії людини дистанційно на платформі «Google Meet», за участі фахівців кафедр анатомії людини, внутрішньої медицини №1 і науково-дослідного центру Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.

Головуючий на засіданні,
д.мед.н., декан факультету
медичного факультету №1
ВНМУ ім. М.І. Пирогова

професор Юрій ШЕВЧУК

14.03.2025 р.

